
OBSAH

Úvod	9
1. Doprava v současném světě	10
<i>Martin Kořán</i>	
1.1 Význam dopravy a její místo v současném světě	10
1.2 Bezpečnost dopravy	13
1.3 Vize do budoucna – trendy	16
2. Výběr řidičů a posuzování psychické způsobilosti k řízení	20
<i>Martin Kořán, Vlasta Rehnová</i>	
2.1 Klinické vyšetření a dopravněpsychologické vyšetření	20
<i>Martin Kořán</i>	
2.1.1 <i>Klinické vyšetření</i>	20
2.2 Dopravněpsychologické vyšetření	21
2.3 Minimální standardy pro dopravněpsychologické vyšetření	25
<i>Vlasta Rehnová</i>	
2.3.1 <i>Struktura dopravněpsychologického vyšetření</i>	26
2.3.2 <i>Zásady provádění dopravněpsychologického vyšetření</i>	26
2.3.3 <i>Specifické situace</i>	31
2.4 Etické otázky práce psychologa	32
<i>Vlasta Rehnová</i>	
2.4.1 <i>Evropský metakodex etiky</i>	32
2.4.2 <i>Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších novel</i>	34
2.4.3 <i>Projekt EuroPsy</i>	36
2.4.4 <i>Etické zásady dopravněpsychologického vyšetřování</i>	36
2.5 Péče o účastníky nehod a jejich blízké	39
<i>Martin Kořán</i>	
3. Psychické vlastnosti a funkce posuzované v dopravněpsychologickém vyšetření	44
<i>Matúš Šucha, Martin Seitl</i>	
3.1 Kognitivní funkce a procesy při řízení	46
3.2 Role osobnostních vlastností při řízení	63
3.2.1 <i>Pojem „osobnost“</i>	63
3.2.2 <i>Typologie řidiče</i>	64
3.2.3 <i>Vybrané složky osobnosti řidiče</i>	66

4. Posuzování způsobilosti u specifických skupin řidičů	78
<i>Martin Kořán</i>	
4.1 Nemoc diabetes mellitus vylučující nebo podmiňující zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel	79
4.2 Nemoci, vady nebo stavy nervové soustavy vylučující nebo podmiňující zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel	79
4.3 Posuzování způsobilosti k řízení u neurologických pacientů	80
4.4 Nemoci, vady a stavy způsobující duševní poruchy vylučující nebo podmiňující zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel	82
4.5 Posuzování způsobilosti k řízení u poruch osobnosti	83
4.6 Posuzování způsobilosti k řízení u psychiatrických pacientů	84
4.7 Posuzování způsobilosti k řízení u snížené inteligence	86
4.8 Posuzování způsobilosti k řízení u deficitu pozornosti, ADHD	87
4.9 Posuzování způsobilosti k řízení u pacientů s chronickými nemocemi	88
4.10 Posuzování zdravotní způsobilosti řidičů starších šedesáti pěti let	89
4.11 Kompenzace deficitů	90
4.12 Řidiči po úrazu	91
4.13 Řidiči s tělesným postižením	92
4.14 Řidiči s anamnézou závislosti na návykových látkách	92
<i>Matúš Šucha</i>	
4.14.1 Identifikace rizikových řidičů z pohledu návykových látek	92
4.14.2 Rizikové faktory v rámci dopravněpsychologického vyšetření z pohledu návykových látek	93
4.14.3 Screeningové dotazníky pro odhad závislosti na návykových látkách	94
5. Diagnostické metody pro dopravněpsychologické vyšetření	97
<i>Matúš Šucha, Martin Seitl, Dana Černochová</i>	
5.1 Diagnostika pomocí speciálních přístrojů a speciální testové baterie	98
5.1.1 Speciální testové baterie dostupné v České republice a ve Slovenské republice	99
5.1.2 Speciální testové baterie používané ve vybraných státech Evropy ...	103
5.2 Diagnostické metody pro posuzování výkonových rysů (diagnostika kognitivních funkcí a procesů)	104
5.2.1 Diagnostické metody pro posuzování pozornosti	104
5.2.2 Diagnostické metody pro posuzování odolnosti proti monotonii	109
5.2.3 Diagnostické metody pro posuzování periferního zrakového vnímání	110
5.2.4 Diagnostické metody pro posuzování reakčního času	111
5.2.5 Diagnostické metody k diagnostice paměti	113
5.2.6 Všeobecné nástroje pro diagnostiku inteligence	117
5.3 Osobnostní testy (diagnostika osobnosti)	120
5.3.1 Diagnostika osobnosti řidiče	120
5.3.2 Diagnostika vlastností důležitých pro řidiče obecnými metodami ...	122
5.3.3 Metody užívané speciálně v dopravní psychologii	124
5.3.4 Další koncepty osobnosti ovlivňující rizikové řízení z pohledu diagnostiky	126

5.4	Metody určené k diagnostice ve specifických případech	127
5.4.1	<i>Vybrané diagnostické metody k diagnostice hněvu, agrese, agresivity a indikátorů agresivity</i>	127
5.5	Vědomostní testy, eventuálně posouzení speciálních schopností	132
6.	Problematika řidičů z povolání	133
	<i>Vlasta Rehnová</i>	
6.1	Legislativa	133
6.1.1	<i>Profesní způsobilost</i>	134
6.1.2	<i>Školení</i>	135
6.2	Kategorie řidičů z povolání	136
6.2.1	<i>Řidiči nákladních vozidel / vozidel pro přepravu zboží</i>	138
6.2.2	<i>Řidiči vozidel s právem přednostní jízdy</i>	138
6.2.3	<i>Řidiči autobusu</i>	140
7.	Rizikové skupiny řidičů a jejich rehabilitace	143
	<i>Vlasta Rehnová, Dana Černochová</i>	
7.1	Dopravní nehody zapříčiněné řidičem	143
7.2	Charakteristiky řidičů z hlediska věku a zkušenosti v řízení	144
7.2.1	<i>Mladí řidiči</i>	144
7.2.2	<i>Starší řidiči</i>	146
7.3	Řidiči s problematickým průběhem řidičské praxe	150
7.4	Rehabilitační programy pro řidiče	152
7.4.1	<i>Historický vývoj rehabilitačních programů pro rizikové řidiče</i>	154
7.4.2	<i>Terapeutická a rehabilitační opatření pro rizikové řidiče z hlediska mezinárodního srovnání</i>	155
7.4.3	<i>Efektivita rehabilitačních opatření</i>	159
7.4.4	<i>Metodika rehabilitačních programů pro řidiče motorových vozidel s problematickým průběhem řidičské praxe</i>	161
8.	Autoškoly a výcvik řidičů	163
	<i>Vlasta Rehnová</i>	
8.1	Učitel autoškoly	163
8.1.1	<i>Odborná příprava učitele autoškoly</i>	163
8.1.2	<i>Nároky profese</i>	164
8.1.3	<i>Dopravněpsychologické vyšetření – učitel autoškoly</i>	167
8.1.4	<i>Moderní postupy výuky</i>	168
8.2	Uplatnění dopravního psychologa v rámci autoškolství	169
9.	Inteligentní dopravní systémy	170
	<i>Vlasta Rehnová, Dana Černochová</i>	
9.1	Inteligentní dopravní systémy z hlediska systému vozidlo–řidič	171
9.2	Inteligentní dopravní systémy a informační zátěž	174
9.3	Inteligentní dopravní systémy a pozornost řidiče	175
9.4	Inteligentní dopravní systémy a zvýšení dopravní bezpečnosti pro řidiče-seniory	176

10. Bezpečná dopravní infrastruktura	178
<i>Vlasta Rehnová</i>	
10.1 Bezpečnostní audit	178
10.2 Nehodová či jinak riziková místa na pozemních komunikacích	179
10.2.1 Vliv na nehodovost	180
10.3 Okolí dopravní cesty	181
11. Firemní politika bezpečnosti	182
<i>Vlasta Rehnová</i>	
11.1 Evropská dohoda o práci osádek vozidel v mezinárodní silniční dopravě (AETR)	182
11.1.1 Klíčové pojmy nařízení	182
11.2 Mezinárodní úmluva ADR	184
11.3 Fleet management	184
11.3.1 Školení, odborná intervence	184
11.3.2 Interní opatření firmy	184
11.4 Uplatnění dopravního psychologa v podnikovém managementu bezpečnosti	185
Přehled literatury	187
Věcný rejstřík	211
Jmenný rejstřík	215